

اسلام و پژوهش های روان شناختی

سال پنجم، شماره اول، پیاپی ۱۱، بهار و تابستان ۱۳۹۸ (ص ۱۰۳-۱۲۱)

رابطه دین داری و کمال گرایی والدین با سبک فرزندپروری والدین

The Relationship between Piety and Parenting Styles, Considering the Parent's Perfectionism

محمد رضا جهانگیرزاده / استادیار گروه روان شناسی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام، قم، ایران.
علی صادقی سرشت / دانشجوی دکتری روان شناسی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام، قم، ایران.
حسن شکری / کارشناسی ارشد مؤسسه اخلاق و تربیت، قم، ایران.

Mohammad Reza Jahangirzadeh / instructor in IKI, Qom, Iran.

Ali Sadeqi Seresht / PhD Student of Psychology, IKI, Qom, Iran.

Hassan shokri / MA of Psychology, ethics and education, Qom, Iran.

shokrih1550@gmail.com

ABSTRACT

Parenting styles are very important. The overall purpose of this study is to determine the relationship between religiosity and perfectionism and parenting styles. The research method is descriptive correlation and Pearson correlation coefficient and Regression analysis, analysis of variance (anova) and T-test were used to test the research hypotheses. The results showed that the relationship between religiosity and negligent and authoritarian parenting is significant and positive. In contrast, the relationship between perfectionism and negligent and authoritarian parenting is significant and inverse. The results also indicate that there is no significant relationship

چکیده

سبک های فرزندپروری اهمیت زیادی دارد. هدف کلی این پژوهش تعیین میزان رابطه دین داری با کمال گرایی و سبک های فرزندپروری است. روش پژوهش توصیفی همبستگی می باشد و برای آزمون فرضیات تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون، آزمون تحلیل واریانس (anova) و آزمون T استفاده شد. نتایج نشان داد که رابطه دین داری با فرزندپروری سهل گیرانه و آمرانه معنادار و مثبت می باشد. در مقابل رابطه کمال گرایی با فرزندپروری سهل گیرانه و آمرانه معنادار و معکوس می باشد. همچنین نتایج بیانگر این می باشد که میان دین داری و کمال گرایی با فرزندپروری مقتدرانه رابطه معناداری وجود ندارد.

between religiosity and perfectionism with authoritative parenting.

KEYWORDS: piety, parenting style, perfectionism

کلیدواژه‌ها: دین‌داری، کمال‌گرایی، سبک‌های فرزندپروری.

مقدمه

فرزندپروری یکی از اساسی‌ترین و مهم‌ترین دغدغه‌های انسان در زندگی است تا جایی که امیرالمؤمنین علی علیه السلام به فرزند خود امام مجتبی علیه السلام در نامه‌ای از نهج‌البلاغه می‌فرماید: «و چون تو را جزیی از وجود خود، بلکه تمام وجود خودم یافتم گویی که اگر ناراحتی به تو رسد، به من رسیده و اگر مرگ دامن‌ت را بگیرد دامن مرا گرفته، به این جهت اهتمام به کار تو را اهتمام به کار خود یافتم» (نهج‌البلاغه، نامه ۳۱).^۱

فرزندپروری شامل یک سری از مهارت‌های بین فردی و توقعات هیجانی است که هنوز آموزش رسمی کمی درباره این وظایف وجود دارد. بیشتر والدین فعالیت‌های فرزندپروری را از والدین خود یاد می‌گیرند (سانتراک، ۲۰۰۱).
بامریند^۲ بر اساس نوع روابط والدین و کودک سه نوع سبک فرزندپروری ارائه کرده است که عبارت‌اند از:

۱. سبک مقتدرانه: در این شیوه تربیتی محبت و کنترل والدین نسبت به فرزندان زیاد و مناسب است؛
۲. سبک مستبدانه: در این سبک کنترل زیاد و محبت کم است؛
۳. آسان‌گیرانه: شاخصه این سبک محبت زیاد و کنترل کم می‌باشد (استینبرگ و همکاران، ۱۹۸۹).

از نظر بالبی^۳ بین تجربه‌های دوران کودکی فرد از والدین خود و رفتار والدگری بعدی او رابطه و پیوستگی وجود دارد و می‌توان گفت سبک مراقبتی والد به جهت یابی دل‌بستگی فرد مربوط

۱. «و جدتک بعضی بل و جدتک کلی حتی کان شیء لو اصابک اصابنی و کان الموت لو اتاک اتانی فعنانی من امرک ما یعیننی من امر نفسی».

2. Baumrind, d.

3. Bowlby, t.

است که به نوبه خود در کودکان او بازتاب می یابد (شپلی،^۱ ۲۰۰۱). طی پژوهش های (بلسکی،^۲ هرتزوغوروین،^۳ ۱۹۸۶) نشان داده شده است که سبک دل بستگی مراقبت کننده ممکن است احساسات شخص نسبت به کودکان و توانایی اش برای ارتباط با آنها را تحت تأثیر قرار دهد. (بورگو،^۴ ۲۰۰۳) نیز اظهار می دارند که دست کم برای زنان، ممکن است رابطه ای بین تجارب کودکی و میل به داشتن کودکان و احساسات مربوط به نقش والدینی وجود داشته باشد.

در نتیجه می توان گفت که در شیوه های فرزندپروری نوعی انتقال بین نسلی وجود دارد. انتقال بین نسلی شیوه های فرزندپروری، تأثیر تجارب زمان کودکی خود والدین در فعالیت ها و نگرش های فرزندپروری شان را نشان می دهد. انتقال بین نسلی، بخشی از اجتماعی شدن «اجتماعی کننده» و مفهوم مربوط به منشأ رفتار و نگرش های فرزندپروری در نسل اولیه است (وان ایزندورن،^۵ ۱۹۹۲).

عوامل متعددی را می توان نام برد که در سبک های فرزندپروری دخیل است مانند رضایت زناشویی (حقیقی و خلیل زاده، ۱۳۹۰)، باورهای مذهبی والدین، فضای فرهنگی خانواده ها و وضعیت اقتصادی خانواده ها (علم الهدی و میری، ۱۳۹۵). یکی از عوامل مهمی که می تواند بر سبک فرزندپروری نقش داشته باشد، دین داری است، با توجه به گستره وسیع ادیان و مظاهر دین داری و پدیده های دینی برخی پیدا کردن گوهر مشترک ادیان را ناممکن می دانند (کرافورد،^۶ ۲۰۰۲).

دین از نظر ماتيو آرنولد^۷ اخلاقیاتی است که به کمک احساسات تعالی یافته، برانگیخته شده و فروزان گشته است (آلستون و دیگران، به نقل از: آذر بایجانی، ۱۳۸۵).

دین، مجموعه عقاید، قوانین و مقرراتی است که هم به اصول بینشی بشر نظر دارد و هم درباره اصول گرایشی وی سخن می گوید و هم اخلاق و شئون زندگی او را زیر پوشش دارد. به دیگر سخن، دین مجموعه عقاید، اخلاق، قوانین و مقرراتی است که برای اداره فرد و جامعه انسانی و پرورش انسان از طریق وحی و عقل در اختیار آنان قرار دارد (جوادی آملی، ۱۳۸۰، ص ۲۷).

1. Shepley, R. P.

2. Belsky, J.

3. Hertzog, M

4. Bjorgo, L.

5. Van IJzendoorn, M. H.

6. Crawford.

7. Arnold, m.

دین‌داری به مجموعه باورهایی در خصوص یک قدرت فرا بشری، احساسات مرتبط با آن قدرت و کردارهای آیینی در قبال آن اشاره دارد (اسمیت، ۱۹۶۳، به نقل از: ولف، ۱۳۸۶). و همچنین از جمله عوامل مهم در سبک فرزندپروری، کمال‌گرایی والدین می‌باشد که به نظر می‌رسد تأثیرات منفی بر فرزندپروری داشته باشد (بشارت، عزیزی و حسینی، بی‌تا). کمال‌گرایی، یک صفت شخصیتی است که با تلاش برای بی‌نقص بودن و وضع معیارهای عالی برای عملکرد، همراه با تمایل به ارزشیابی‌های کاملاً انتقادی از رفتار شخصی و حساسیت بیش‌ازحد در مورد اشتباهات مشخص می‌شود (رایس^۲ و پروسر^۳، ۲۰۰۲).

شیوه‌های فرزندپروری والدین و عوامل مؤثر بر آن از موضوعات کلیدی پژوهش است که شناخت این عوامل دخیل بر سبک‌های فرزندپروری به شناخت هرچه بیشتر تربیت فرزند و تأثیرپذیری آن از این عوامل منجر می‌شود. اگر این عوامل شناسایی نشوند، ممکن است مشکلات بسیاری برای فرزندان و خانواده‌ها به وجود بیاید که جبران آنها غیرممکن باشد.

با توجه به اینکه دو عامل دین‌داری و کمال‌گرایی می‌تواند نقش اساسی در تعیین سبک‌های فرزندپروری داشته باشد، انسان‌های متدین با توجه به جهان‌بینی که به وسیله اعتقاداتی که به آنها پایبند هستند شکل می‌گیرد، نسبت به فرزندپروری اقدام می‌کنند. به بیان واضح‌تر اینکه دین‌داری به طور مستقیم دخالت در سبک فرزندپروری دارد، در عصر حاضر با توجه به اینکه خانواده‌ها به صورت هسته‌گرا درآمده‌اند و والدین حساسیت بالایی نسبت به فرزندان پیدا کرده‌اند و در هر امری تلاش بر این دارند که فرزندان‌شان بدون هیچ عیب و نقصی در همه امور تربیت شوند؛ و از آنجا که به نظر می‌رسد این دو متغیر دارای تأثیرات متقابلی هستند؛ لذا محقق در صدد برآمده است که بگوید دین‌داری و کمال‌گرایی، سبک‌های فرزندپروری را پیش‌بینی می‌کنند و این دو با سبک‌های فرزندپروری رابطه دارند.

روش پژوهش

این تحقیق با هدف کلی تعیین رابطه دین‌داری و کمال‌گرایی با سبک‌های فرزندپروری می‌باشد. بدین منظور از جامعه آماری ۱۰۰۸ نفری منطقه ۶ پردیسان قم ۱۱۵ نفر انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌ها در اختیار آنان قرار گرفت. برای آزمون فرضیات تحقیق از ضریب

1 . Wulff, D.M.

2 . Rice, K. G.

3 . & Preusser, K. J.

همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون، آزمون تحلیل واریانس (ANOVA) و آزمون T نمونه‌های مستقل استفاده شده است.

روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی ساده است. در نمونه‌گیری تصادفی ساده، احتمال انتخاب شدن برای همه اعضای جامعه یکسان است و هر یک از اعضای جامعه شانس برابر و مستقل برای قرار گرفتن در نمونه دارد.

ابزارهایی که جهت جمع‌آوری اطلاعات از گروه نمونه در نظر گرفته شده است عبارت‌اند از:

۱. پرسش‌نامه خودشناسی بر اساس جهت‌گیری مذهبی اسلامی دکتر آذربایجانی (۱۳۸۵) به‌طور کلی این پرسش‌نامه شامل ۷۰ ماده است که ماده‌های شماره ۱۵، ۱۳، ۹، ۸، ۳ از چپ به راست و بقیه از راست به چپ، امتیازشان افزایش می‌یابد. مجموع امتیاز نیز از ۷۰ تا ۲۸ متغیر است. برای بررسی پایایی و اعتبار سازه، گروه نمونه‌ای با تعداد ۳۷۸ نفر از دانشجویان دانشگاه تهران، دانشگاه آزاد تهران شمال و طلاب حوزه علمیه قم، در گروه سنی ۱۷ تا ۲۵ سال، به‌طور تصادفی انتخاب شد. نتیجه پژوهش، پرسش‌نامه را در دو مقیاس R^1 (عقاید و مناسک) و R^2 (اخلاقیات) معادل ۷۹۳٪ می‌باشد. در مجموع جهت‌گیری مذهبی بر اساس اسلام (R) با ضریب آلفای معادل ۹۳۶٪ را در سه حوزه عقاید، مناسک و اخلاق نشان می‌دهد. اعتبار سازه آزمون، بر اساس تفاوت معنادار میان طلاب حوزه علمیه قم با دانشجویان دانشگاه‌های تهران و آزاد در مورد R^1, R^2 ثابت می‌شود (آذربایجانی، ۱۳۸۵)؛

۲. پرسش‌نامه فرزندپروری پامریند (۱۹۹۸)

این پرسش‌نامه دارای ۳۰ سؤال است که ۱۰ سؤال آن به شیوه آزادگذاری مطلق، ۱۰ سؤال به شیوه آمرانه و ۱۰ سؤال دیگر به شیوه اقتدار منطقی والدین به امر پرورش فرزند مربوط می‌شود، این مقیاس از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود و با جمع نمرات، ۳ نمره مجزا در مورد آزادگذاری مطلق، آمرانه و اقتدار منطقی برای هر آزمودنی، به دست می‌آید. این پرسش‌نامه در ایران توسط اسفندیاری (۱۳۷۴) و بینم (۱۳۷۹) مورد استفاده قرار گرفته است. اسفندیاری، اعتبار بازآزمایی این پرسش‌نامه را برای سهل‌گیرانه ۰/۶۹، برای آمرانه ۰/۷۷ و برای اقتدار منطقی ۰/۷۳ گزارش کرده است. در پژوهش تنکابنی و بندچی (۱۳۷۹) نشان داده شد که اعتبار پرسش‌نامه ۰/۷۲ است و بنابراین، پرسش‌نامه از روایی پژوهشی لازم برخوردار است؛

۳. پرسش‌نامه کمال‌گرایی هیل و همکاران (۲۰۰۴)

این مقیاس دارای ۵۹ گویه و ۸ خرده مقیاس می‌باشد که گویه‌های ما بر اساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت به صورت کاملاً موافقم: ۴؛ تا حدی موافقم: ۳؛ تا حدی مخالفم: ۲؛ کاملاً مخالفم: ۱ نمره‌گذاری می‌شوند. در پژوهش جمشیدی و همکاران (۱۳۸۸)، اعتبار سازه مذکور با تحلیل عاملی تأیید شده و ضریب آلفای کرونباخ آن برای خرده مقیاس ما در دامنه ۶۱- / ۹۱ برآورد شده است.

به منظور اجرای پژوهش از بین ساکنین منطقه ۶ پردیسان، مجموعه ساختمان‌های مورد نظر با عناوینی که داشتند، کاملاً لیست گردید و عناوین مورد نظر که مجموعاً به تعداد ۱۳ عدد بودند با قرعه به ترتیب نوشته شدند و به ترتیب عناوینی که با انجام قرعه‌کشی انتخاب شده بودند شماره‌گذاری گردیدند و در این مرحله با استفاده از random سیستم تعداد مورد نظر انتخاب گردیده و پرسش‌نامه‌ها در اختیار افراد منتخب قرار گرفت و بعد از پاسخگویی از تک تک افراد جمع‌آوری گردید.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده، از شاخص‌های و روش‌های آمار استنباطی استفاده شده است که برای به دست آوردن تحلیل کوواریانس، آزمون t مستقل و آزمون آنوا به کمک نرم افزار spss25 استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت ابتدا یافته‌های توصیفی تحقیق با جداول مربوطه آورده می‌شود سپس به یافته‌های تحلیلی تحقیق پرداخته شده است.

یافته‌های توصیفی تحقیق

جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت

درصد تجمعی	درصد	فراوانی		
۴۸,۷	۴۸,۷	۵۶	مذکر	
۱۰۰,۰	۵۱,۳	۵۹	مونث	
	۱۰۰,۰	۱۱۵	جمع	

جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب گروه سنی

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	
۶,۶	۶,۶	۶,۱	۷	کمتر از ۲۴
۱۹,۸	۱۳,۲	۱۲,۲	۱۴	۲۹-۲۵
۴۱,۵	۲۱,۷	۲۰,۰	۲۳	۳۴-۳۰
۶۳,۲	۲۱,۷	۲۰,۰	۲۳	۳۹-۳۵
۸۱,۱	۱۷,۹	۱۶,۵	۱۹	۴۴-۴۰
۸۹,۶	۸,۵	۷,۸	۹	۴۹-۴۵
۱۰۰,۰	۱۰,۴	۹,۶	۱۱	۵۰ و بالاتر
	۱۰۰,۰	۹۲,۲	۱۰۶	جمع
		۷,۸	۹	بی جواب
		۱۰۰,۰	۱۱۵	جمع

جدول توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	
۱۱,۳	۱۱,۳	۱۰,۴	۱۲	زیر دیپلم
۴۸,۱	۳۶,۸	۳۳,۹	۳۹	دیپلم
۵۳,۸	۵,۷	۵,۲	۶	فوق دیپلم
۸۷,۷	۳۴,۰	۳۱,۳	۳۶	لیسانس
۹۷,۲	۹,۴	۸,۷	۱۰	فوق لیسانس
۱۰۰,۰	۲,۸	۲,۶	۳	دکتری
	۱۰۰,۰	۹۲,۲	۱۰۶	جمع
		۷,۸	۹	بی جواب
		۱۰۰,۰	۱۱۵	جمع

جدول آماره‌های توصیفی پاسخگویان

تعداد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
۱۱۵	۱۷۸,۰۰	۲۷۷,۰۰	۲۳۹,۸۹۵۷	۲۲,۱۰۶۶۵
۱۱۵	۱۱,۰۰	۴۴,۰۰	۲۴,۳۳۰۴	۶,۷۱۸۶۲
۱۱۵	۱۱,۰۰	۴۰,۰۰	۲۲,۸۴۷۸	۶,۶۲۹۳۴
۱۱۵	۲۷,۰۰	۵۰,۰۰	۴۴,۳۶۵۲	۴,۴۲۵۹۶
۱۱۵	۱۱۲,۰۰	۲۱۹,۰۰	۱۶۷,۵۹۱۳	۱۹,۶۱۴۴۴

یافته‌های تحلیلی تحقیق

در این قسمت همبستگی‌ها و تحلیل رگرسیون‌ها به صورت تفصیلی آورده شده است. با توجه به جدول خلاصه مدل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (کمال‌گرایی و دین‌داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری) می‌توان گفت که با ضریب تعیین ($R^2=0,342$) دو متغیر کمال‌گرایی و دین‌داری ۳۴ درصد تغییرات متغیر فرزندپروری را توضیح می‌دهند و ۶۶ درصد تغییرات فرزندپروری توسط متغیرها یا عوامل دیگری توضیح داده می‌شود که در این تحقیق به آنها پرداخته نشده است.

جدول رگرسیون متغیرهای دین‌داری و کمال‌گرایی با متغیر فرزندپروری

خلاصه مدل رگرسیون

مدل	R	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	برآورد خطای استاندارد
۱	۰/۵۸۵a	۰/۳۴۲	۰/۳۳۰	۹,۳۶۶۵۳

a. متغیرهای پیش‌بین دین‌داری، کمال‌گرایی

ضرایب تأثیر

سطح معناداری	T	ضرایب تأثیر استاندارد شده	ضرایب تأثیر استاندارد نشده		مدل B	
			خطای استاندارد	بتا	مقدار ثابت	کمال گرایی
۰/۰۰۰	۵,۷۶۰		۱۲,۱۸۱	۷۰,۱۶۷		۱
۰/۰۰۰	۶,۹۱۱	۰/۵۳۰	۰/۰۴۵	۰/۳۰۹		
۰/۰۰۲	-۳,۱۹۶	-۰/۲۴۵	۰/۰۴۰	-۰/۱۲۷		

a. متغیر (ملاک) فرزندپروری

محقق در این پژوهش به این نتیجه می‌رسد که با توجه به سطح معنی داری ($\beta=۰/۳۰۹$, $p=۰/۰۰۰$) می‌توان گفت که متغیر کمال گرایی بر فرزندپروری تأثیر مثبت دارد، اما متغیر دین داری با توجه به سطح معناداری ($\beta=-۰/۱۲۷$, $p=۰/۰۰۲$) تأثیر منفی بر متغیر فرزندپروری دارد.

جدول رابطه فرزند پروری با کمال گرایی و دین داری

دین داری	کمال گرایی	سبک فرزند پروری
-۰/۳۱۰**	۰/۳۱۳**	فرزندپروری سهل گیرانه
-۰/۲۰۷*	۰/۵۴۵**	فرزندپروری آمرانه
۰/۱۳۸	۰/۰۸۲	فرزندپروری مقتدرانه
$P < ۰/۰۵ *$		$P < ۰/۰۱ **$

جدول فوق بیانگر همبستگی متغیر کمال گرایی با فرزندپروری سهل گیرانه و فرزندپروری آمرانه می‌باشد که طبق آن مشخص گردید متغیر کمال گرایی با فرزندپروری سهل گیرانه ($R=۰/۳۱۳$, $p=۰/۰۰۱$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد و با فرزندپروری آمرانه ($R=۰/۵۴۵$, $p=۰/۰۰۰$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد ارتباط معناداری دارد.

اما ارتباط دین داری با فرزندپروری مقتدرانه معنادار نمی‌باشد. بنابراین می‌توان گفت با افزایش میزان کمال گرایی، میزان فرزندپروری سهل گیرانه و آمرانه افزایش می‌یابد. همچنین این جدول بیانگر همبستگی متغیر دین داری بر فرزندپروری مقتدرانه، فرزندپروری سهل گیرانه، فرزندپروری آمرانه می‌باشد، با توجه به جدول مشخص گردید که

متغیر دین‌داری با فرزندپروری سهل‌گیرانه ($R = -0/310, p = 0/001$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد و با فرزندپروری آمرانه ($R = -0/207, p = 0/027$) در سطح اطمینان ۹۵ درصد ارتباط معناداری دارد، اما ارتباط دین‌داری با فرزندپروری مقتدرانه معنادار نمی‌باشد. جدول رگرسیون متغیرهای دین‌داری و کمال‌گرایی با متغیر فرزندپروری سهل‌گیرانه

خلاصه مدل رگرسیون

مدل	R	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	برآورد خطای استاندارد
۱	۰/۴۳۹ ^a	۰/۱۹۳	۰/۱۷۸	۶,۰۹۱۰۰

جدول فوق بیانگر خلاصه مدل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (کمال‌گرایی و دین‌داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری سهل‌گیرانه) است. با توجه به ضریب تعیین ($R^2 = 0/193$) دو متغیر کمال‌گرایی و دین‌داری ۱۹٫۳ درصد تغییرات متغیر فرزندپروری سهل‌گیرانه را توضیح می‌دهند و ۸۰٫۷ درصد تغییرات فرزندپروری سهل‌گیرانه توسط متغیرها یا عوامل دیگری توضیح داده می‌شود که در این تحقیق به آنها پرداخته نشده است.

ضرایب تأثیر

سطح معناداری.	t	ضرایب تأثیر استاندارد نشده		مدل B
		ضرایب تأثیر استاندارد شده	خطای استاندارد	
۰/۰۰۰	۳,۶۵۲	۷,۹۲۲	۲۸,۹۳۲	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۳,۶۶۱	۰/۳۱۱	۰/۱۰۶	کمال‌گرایی
۰/۰۰۰	-۳,۶۲۶	-۰/۳۰۸	-۰/۰۹۴	دین‌داری

جدول فوق بیانگر ضرایب تأثیر متغیرهای پیش‌بین (کمال‌گرایی و دین‌داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری سهل‌گیرانه) است. با توجه به سطح معنی‌داری می‌توان گفت که متغیر کمال‌گرایی ($\beta = 0/311, p = 0/000$) بر فرزندپروری سهل‌گیرانه تأثیر مثبت دارد، اما متغیر دین‌داری ($\beta = -0/308, p = 0/000$) تأثیر منفی بر متغیر فرزندپروری سهل‌گیرانه دارد.

جدول رگرسیون متغیرهای دین داری و کمال گرایی با متغیر فرزندپروری آمرانه

خلاصه مدل رگرسیون

مدل	R	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	برآورد خطای استاندارد	دوربین واتسون
۱	۰/۵۸۳ ^a	۰/۳۳۹	۰/۳۲۷	۵,۴۳۸۱۰	۱,۵

جدول فوق بیانگر خلاصه مدل رگرسیون متغیرهای پیش بین (کمال گرایی و دین داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری آمرانه) است. با توجه به ضریب تعیین ($R^2=0,339$) دو متغیر کمال گرایی و دین داری ۳۳,۹ درصد تغییرات متغیر فرزندپروری آمرانه را توضیح می دهند و ۶۶,۱ درصد تغییرات فرزندپروری آمرانه توسط متغیرها یا عوامل دیگری توضیح داده می شود که در این تحقیق به آنها پرداخته نشده است. نتایج آزمون دوربین واتسون (۱,۵) نیز بیانگر این است که خطاها مستقل بوده و با پدیده خودهمبستگی مواجه نیستیم و می توانیم از رگرسیون خطی استفاده نمائیم.

ضرایب تأثیر

سطح معناداری.	t	ضرایب تأثیر استاندارد نشده		مدل B
		ضرایب تأثیر استاندارد شده	خطای استاندارد	
۰/۳۴۸	۰/۹۴۳	۰/۵۴۴	۶,۶۷۱	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۷,۰۸۳	۰/۲۰۴	۰/۱۸۴	کمال گرایی
۰/۰۰۹	-۲,۶۵۰	-۰/۲۰۴	-۰/۰۶۱	دین داری

a. متغیر (ملاک) فرزندپروری آمرانه

جدول فوق بیانگر ضرایب تأثیر متغیرهای پیش بین (کمال گرایی و دین داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری آمرانه) است. با توجه به سطح معنی داری می توان گفت که متغیر کمال گرایی ($\beta=0,544, p=0,000$) بر فرزندپروری آمرانه تأثیر مثبت دارد، اما متغیر دین داری ($\beta=-0,204, p=0,009$) تأثیر منفی بر متغیر فرزندپروری آمرانه دارد.

جدول رگرسیون متغیرهای دین داری و کمال گرایی با متغیر فرزندپروری مقتدرانه

خلاصه مدل رگرسیون

مدل	R	ضریب تعیین	ضریب تعیین اصلاح شده	برآورد خطای استاندارد	دوربین واتسون
۱	۰/۱۶۱ ^a	۰/۰۲۶	۰/۰۰۹	۴,۴۰۶۸۳	۱,۷۵۰

a. متغیرهای پیش بین دین داری، کمال گرایی

جدول فوق بیانگر خلاصه مدل رگرسیون متغیرهای پیش بین (کمال گرایی و دین داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری مقتدرانه) است. با توجه به ضریب تعیین ($R^2=0,26$) دو متغیر کمال گرایی و دین داری ۲۶ درصد تغییرات متغیر فرزندپروری مقتدرانه را توضیح می دهند و ۷۴ درصد تغییرات فرزندپروری مقتدرانه توسط متغیرها یا عوامل دیگری توضیح داده می شود که در این تحقیق به آنها پرداخته نشده است. بر اساس جدول فوق آماره آزمون دوربین واتسون (۱,۷۵۰) نیز بیانگر مستقل بودن خطاهاست و می توان از ضریب رگرسیون خطی استفاده کرد.

ضرایب تأثیر

سطح معناداری.	t	ضرایب تأثیر استاندارد شده	ضرایب تأثیر استاندارد نشده		مدل B
			خطای استاندارد	بتا	
۰/۰۰۰	۶,۰۳۱		۳۴,۵۶۳	۵,۷۳۱	مقدار ثابت
۰/۳۷۷	۰/۸۸۷	۰/۰۸۳	۰/۰۱۹	۰/۰۲۱	کمال گرایی
۰/۱۳۹	۱,۴۹۰	۰/۱۳۹	۰/۰۲۸	۰/۰۱۹	دین داری

جدول فوق بیانگر ضرایب تأثیر متغیرهای پیش بین (کمال گرایی و دین داری) بر متغیر ملاک (فرزندپروری مقتدرانه) است. با توجه به سطح معنی داری می توان گفت که هیچ کدام از متغیرها، کمال گرایی ($\beta=0,083, p=0,377$) و دین داری ($\beta=0,139, p=0,139$) تأثیری بر متغیر فرزندپروری مقتدرانه ندارند.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به یافته های پژوهش می توان گفت که رابطه میان متغیرهای پیش بین (کمال گرایی و دین داری) و متغیر ملاک (فرزندپروری سهل گیرانه)، با توجه به سطح معنی داری، متغیر

کمال‌گرایی بر فرزندپروری سهل‌گیرانه تأثیر مثبت دارد، اما متغیر دین‌داری تأثیر منفی بر متغیر فرزندپروری سهل‌گیرانه دارد.

در رابطه میان متغیرهای پیش‌بین (کمال‌گرایی و دین‌داری) و متغیر ملاک (فرزندپروری آمرانه)، با توجه به سطح معنی‌داری می‌توان گفت که متغیر کمال‌گرایی بر فرزندپروری آمرانه تأثیر مثبت دارد، اما متغیر دین‌داری تأثیر منفی بر متغیر فرزندپروری آمرانه دارد.

در رابطه میان متغیرهای پیش‌بین (کمال‌گرایی و دین‌داری) و متغیر ملاک (فرزندپروری مقتدرانه)، با توجه به سطح معنی‌داری می‌توان گفت که هیچ‌کدام از متغیرها، کمال‌گرایی و دین‌داری تأثیری بر متغیر فرزندپروری مقتدرانه ندارند.

در مورد یافته‌های دین‌داری شاید بتوان گفت به دو احتمال که به نظر ما می‌رسد، دین‌داری نتوانسته، سبک فرزندپروری مقتدرانه را پیش‌بینی کند.

احتمال اول اینکه نتیجه‌ای که ما از پرسش‌نامه دین‌داری به دست آورده‌ایم، واقعیت امر نبوده، مردم وقتی تست را کامل می‌کنند، می‌خواهند گزارشی دهند از دین‌داری‌شان و وقتی می‌خواهند گزارش دهند به سمت جنبه‌های مثبت تمایل دارند؛ یعنی نگاه نقادانه به خودشان را ندارند، و وضعی که عارض این پرسش‌نامه می‌باشد این است که ظاهراً نتوانسته واقعیت عملکردی را در قلمرو دین‌داری بسنجد؛

احتمال دوم اینکه با توجه به سؤالات پرسش‌نامه خودشناسی بر اساس جهت‌گیری مذهبی اسلامی که ما تک‌تک گویه‌های پرسش‌نامه را بررسی کردیم و با توجه به گویه‌هایی پرسش‌نامه، این پرسش‌نامه دین‌داری کلی را می‌سنجد و رابطه مستقیم با سبک‌های فرزندپروری را ندارد. ولی پرسش‌نامه سبک فرزندپروری، سبک خاص فرزندپروری را می‌سنجد. ما اگر می‌خواستیم به شکل دقیق این رابطه و پیش‌بینی را بسنجیم باید پرسش‌نامه دین‌داری در بعد فرزندپروری داشتیم.

کمال‌گراها استرس روان‌شناختی و جسمی بیشتری دارند. آنها به اندازه‌ای نگران اشتباه کردن هستند که در برابر مسائل، رویکردی خشک و غیراخلاقی از خود نشان می‌دهند. آنها به جای تمام کردن کار، تعلل می‌ورزند. قابل درک است که وقتی افراد کمال‌گرا با شکست روبه‌رو می‌شوند به خودشان شک می‌کنند و اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند (کلی اینک، ۱۹۹۸). لذا این بیان مؤید یافته‌های ما بوده و در تبیین این امر باید گفت که این دیدگاه افراطی که تعلل را نیز در پی داشته، این امر را بیان می‌کند که متغیر کمال‌گرایی

می‌تواند به عنوان متغیر پیش‌بین سبک‌های فرزندپروری باشد.

همچنین نتایج پژوهش بیانگر این می‌باشد که رابطه متغیر دین‌داری با سبک‌های فرزندپروری متغیر دین‌داری با فرزندپروری سهل‌گیرانه ($R = -0/310, p = 0/001$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد و با فرزندپروری آمرانه ($R = -0/207, p = 0/027$) در سطح اطمینان ۹۵ درصد ارتباط معناداری دارد.

اما ارتباط دین‌داری با فرزندپروری مقتدرانه معنادار نمی‌باشد. بنابراین می‌توان گفت با افزایش میزان دین‌داری، میزان فرزندپروری آمرانه و سهل‌گیرانه کاهش می‌یابد. از بین سبک‌های فرزندپروری، سبک آمرانه و سبک سهل‌گیرانه ارتباط معنی‌دار و معکوس با دین‌داری دارند که رابطه منفی دین‌داری با سبک سهل‌گیرانه را تحقیقی با عنوان نقش دین‌داری، سبک‌های فرزندپروری و ناگویی هیجانی در آمادگی به اعتیاد نوجوانان (محمدی، غلامرضا، ۱۳۹۴) تأیید می‌کند، ولی برخلاف یافته‌های ما که سبک مقتدرانه رابطه‌ای با دین‌داری نداشت تحقیق مذکور بیان داشته که بین دین‌داری و سبک مقتدرانه رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و همچنین تحقیقی با عنوان آزمون مدل دین‌داری در دانش‌آموزان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری عزت‌نفس، هوش هیجانی و سلامت روانی (فداکار و همکاران، ۱۳۹۶) این امر را متذکر شده‌اند که دانش‌آموزانی که والدینشان از سبک مقتدرانه استفاده می‌کردند، دین‌دارتر بودند.

پر واضح است که افراد متدین، با توجه به آموزه‌های دینی مورد اعتقاد و پذیرش خود، از سبک‌های فرزندپروری غیر مناسب (همان سبک‌های آمرانه و سهل‌گیرانه) اجتناب می‌کنند، ولی این لزوماً بدین معنا نیست که حتماً سبک مقتدرانه را که سبک مناسبی برای تربیت فرزند است، در دستور کار خود قرار دهند. اگر بخواهیم افراد دین‌دار، این سبک را در تربیت فرزندان خود اتخاذ کنند باید تأثیرات این نوع از تربیت فرزند، مقدمات و اصول تشکیل دهنده آن برای عموم مردم، از طریق رسانه‌های جمعی تبیین شود.

اما در بررسی رابطه میان متغیر کمال‌گرایی با سبک‌های فرزندپروری مشخص گردید که متغیر کمال‌گرایی با فرزندپروری مقتدرانه ارتباط معناداری ندارد، اما ارتباط کمال‌گرایی با فرزندپروری سهل‌گیرانه ($R = 313, p = 0/001$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد و فرزندپروری آمرانه ($R = 0/545, p = 0/000$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت با افزایش میزان کمال‌گرایی، میزان فرزندپروری سهل‌گیرانه و آمرانه افزایش می‌یابد.

بشارت، عزیزی، حسینی در تحقیقی با عنوان رابطه کمال گرایی والدین با سبک‌های فرزندپروری آورده‌اند که یافته‌ها نشان می‌دهند که کمال گرایی خودمحور پدر با سبک فرزندپروری آمرانه پدر و سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه پدر رابطه معنادار دارد، ولی با سبک فرزندپروری اقتدارگرایی پدر رابطه معنادار ندارد. کمال گرایی دیگرمحور پدر با سبک فرزندپروری اقتدارگرایی پدر و با سبک فرزندپروری آمرانه پدر رابطه معنادار دارد، ولی با سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه پدر رابطه معنادار ندارد. کمال گرایی جامعه‌محور پدر با سبک فرزندپروری آمرانه پدر و با سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه پدر رابطه معنادار دارد، ولی با سبک فرزندپروری اقتدارگرایی پدر رابطه معنادار ندارد. علاوه بر این، کمال گرایی خودمحور مادر با سبک فرزندپروری آمرانه مادر و سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه مادر رابطه مثبت معنادار دارد، ولی با سبک فرزندپروری اقتدارگرایی مادر رابطه معنادار ندارد. کمال گرایی دیگرمحور مادر با سبک فرزندپروری آمرانه مادر و با سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه مادر رابطه مثبت معنادار دارد، ولی با سبک فرزندپروری اقتدارگراییانه مادر رابطه معنادار ندارند. کمال گرایی جامعه‌محور مادر با سبک فرزندپروری آمرانه مادر و سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه مادر رابطه مثبت معنادار دارد، ولی با سبک فرزندپروری اقتدارگرایی مادر رابطه معنادار ندارد (بشارت، عزیزی، حسینی، رابطه کمال گرایی والدین با سبک‌های فرزندپروری، بی‌تا).

با توجه به یافته‌های این تحقیق، که به صورت جامع بحث شده و تمامی ابعاد کمال گرایی در آن لحاظ شده است، می‌توان گفت به صورت کلی یافته‌های ما مورد تأیید می‌باشد و نبود ارتباط معنادار بین کمال گرایی با فرزندپروری مقتدرانه اثبات شده است.

کمال گرایی خودمحور با تمایل به وضع معیارهای غیرواقع‌بینانه برای خود، تمرکز بر نقص‌ها و شکست‌ها در عملکرد همراه با خود نظارت‌گری‌های دقیق مشخص می‌شود (هویت و فلت، ۱۹۹۱، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی‌تا). این شکل از کمال گرایی، نزدیک‌ترین بعد به سازه‌ای است که غالباً به عنوان کمال گرایی شناخته شده است (بلت، ۱۹۹۵، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی‌تا).

کمال گرایی دیگرمحور بیانگر تمایل به داشتن انتظارات افراطی و ارزشیابی انتقادی از دیگران است. و کمال گرایی جامعه‌محور به احساس ضرورت رعایت معیارها و برآورده ساختن انتظارات تجویز شده از سوی افراد مهم به منظور کسب تأیید اطلاق می‌شود (هویت و فلت، ۱۹۹۱، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی‌تا).

با در نظر گرفتن دو گروه کمال‌گرایی سازگارانه با خرده مقیاس‌های (نظم و سازماندهی، هدفمندی، تلاش برای عالی بودن، معیارهای بالا برای دیگران) و ناسازگارانه با خرده مقیاس‌های (نیاز به تأیید، تمرکز بر اشتباهات، فشار از سوی والدین، نشخوار فکر) که کاملاً مطابق با سه بعد کمال‌گرایی خودمحور، دیگرمحور و جامعه‌محور می‌باشد، نتایج و یافته‌های ما بدین صورت قابل توجیه می‌باشد که کمال‌گرایی که بر اساس انتظارات غیرواقع‌بینانه از خود همراه با خود نظارت‌گری دقیق مشخص می‌شود و با مسئولیت‌پذیری افراطی همبستگی دارد (بشارت، ۱۳۸۳). این انتظارات غیرواقع‌بینانه از خود و مسئولیت‌پذیری افراطی، ویژگی‌های سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، یعنی پاسخگو بودن بالا (احساس مسئولیت) و توقع پایین را به فرد تحمیل می‌کند. بنابراین، رابطه بین کمال‌گرایی و سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه از طریق احساس مسئولیت بالا و توقع پایین توجیه می‌شود. در تبیین رابطه کمال‌گرایی با سبک فرزندپروری آمرانه می‌توان گفت که والدین کمال‌گرا، وقتی فرزندانشان در انجام تکالیف مدرسه یا در ارتباط با همسالانشان یا در امور دیگر مشکل دارند، احساس کمتری و تهدید می‌کنند. این افراد به علت خود انتقادگری غیرواقعی، مشکلات فرزندانشان را با این تفکر که شکست فرزندم نشان دهنده این است که من پدر یا مادر بدی هستم، شخصی‌سازی می‌کنند. همچنین از آنجا که حرمت خود این والدین به موفقیت فرزندانشان وابسته است، فشار بیشتری بر فرزندانشان می‌آورند تا از شکست اجتناب کنند (برنز، ۱۹۹۸، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی‌تا). این روش و سبک برخورد و رابطه با فرزند معادل سبک فرزندپروری آمرانه محسوب می‌شود و افراد کمال‌گرا اولاً تقاضای بالا از دیگران دارند و ثانیاً سلطه‌جویی آنان و ناتوانی در توجه‌طلبی و مهرجویی باعث پاسخ‌دهی پایین آنان می‌شود. بنابراین درگیر سبک فرزندپروری آمرانه می‌شوند.

والدین کمال‌گرا که با ویژگی‌هایی از قبیل انتظارات بالا از خود و از فرزندان (انس و همکاران، ۲۰۰۲، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی‌تا)، استانداردهای بسیار بالا و توجه زیاد به شکست‌ها مشخص می‌شوند، بیشتر احتمال دارد درگیر پذیرش مشروط، القای احساس گناه و سبک فرزندپروری مداخله‌کننده شوند (سویننس و همکاران، ۲۰۰۵، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی‌تا).

یک توضیح احتمالی برای عدم ارتباط کمال‌گرایی با سبک فرزندپروری مقتدرانه این می‌باشد که والدین کمال‌گرا مجذوب استانداردها و هنجارهای خودساخته شده تا حدی

که حساسیت و توجه همدلانه لازم و مناسب برای توجه به نیازها و آرزوهای فرزندان را از دست می دهند (دیکس، ۱۹۹۱، به نقل از: بشارت، عزیزی، حسینی، بی تا). و والدین کمال گرا ممکن است آرزوها و هنجارهایی را که احساس می کنند خودشان نتوانسته اند به آنان برسند، برای فرزندان خود به کار ببرند، رفتارهای آنان را به صورت انتقادی ارزیابی کنند. لذا به خاطر اینکه همدلی لازم را از دست داده و توجه لازم به نیازها و استعدادها و فرزندان ندارند، از سبک فرزندپروری مقتدرانه دوری جسته اند.

با توجه به اینکه در این تحقیق متغیرهای مورد نظر ما ناظر بر والدین می باشد، روابط بین متغیرها در والدین بررسی شده اند. درحالی که تحقیقاتی که تا به حال انجام شده، معمولاً روابط این متغیرها بین والد و فرزند را بررسی کرده اند. لذا از آوردن نتایج آن تحقیقات و مقایسه آنها با تحقیق فعلی خود، خودداری شده است.

محدودیت های تحقیق

تعمیم نتایج حاصل از پژوهش با توجه به حوزه جغرافیایی تعیین شده برای سایر شهرستان ها باید با احتیاط صورت پذیرد.

محدودیت در استفاده از ابزار، این ابزارها برای فرهنگ غربی ساخته شده و ممکن است با فرهنگ کشور ما همخوانی لازم را نداشته باشد و همچنین کمبود منابع و پژوهش هایی که در این موضوع صورت گرفته، کم سواد بودن بعضی از والدین، همکاری پایین برخی از والدین و طولانی بودن پرسش نامه ها از محدودیت ها به شمار می آیند.

با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیات تحقیق پیشنهاد می گردد:

- به پژوهشگران توصیه می گردد مدل های پیچیده تری از متغیرهای مؤثر بر سبک های فرزندپروری طراحی و مورد پژوهش قرار دهند.

- به پژوهشگران توصیه می گردد چنین پژوهشی را در جامعه های دیگر جهت بررسی روایی نتایج اجرا نمایند.

- به پژوهشگران توصیه می شود در اجرای پژوهش مشابه از ابزاری متفاوت بومی (مصاحبه، مشاهده و پرسش نامه های دیگر) استفاده نمایند.

- به دست اندرکاران امر تربیت پیشنهاد می گردد برنامه های آموزشی مناسب برای والدین در جهت افزایش سطح دین داری آنان تهیه و اجرا نمایند.

- به دست اندرکاران صداوسیما توصیه می‌گردد با تهیه برنامه‌های آموزنده و اصلاح برنامه‌های مخرب موجود در سینماها و تلویزیون سطح کیفی دین‌داری مردم را ارتقا بدهند و با تعدیل و تصحیح کمال‌گرایی افراد بتوانند از مشکلات به وجود آمده از تربیت ناصحیح فرزندان جلوگیری بشود.

- در پژوهش‌های بعدی روند تلاش‌های دست‌اندرکاران امر تربیت در برنامه‌ریزی در جهت ارتقای باورهای مذهبی والدین مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- نهج البلاغه، علی بن ابی طالب علیه السلام (۱۳۸۹)، **پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام**، شرح و ترجمه، مکارم شیرازی، قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب علیه السلام، چاپ دوم، ج ۹.
- آذربایجانی، مسعود (۱۳۸۵). **بررسی و نقد روان‌شناسی دین از دیدگاه ویلیام جیمز**، مرکز تربیت مدرس دانشگاه قم: چاپ نشده.
- بشارت، محمدعلی؛ طاهری، مریم و لواسانی، مسعود غلامعلی (۱۳۹۵). «مقایسه کمال‌گرایی، استحکام من، خشم و نشخوار خشم، در بیماران مبتلا به اختلال افسردگی اساسی و وسواس فکری، عملی»، **فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی**، سال هفتم، شماره ۲۱.
- بشارت، محمدعلی؛ عزیزی، کورش و پورشریفی، حمید (۱۳۹۰). «رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین با کمال‌گرایی فرزندان در نمونه‌ای از خانواده‌های ایرانی»، **فصلنامه خانواده‌پژوهی**، شماره ۲۰.
- جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۵). **انتظار بشر از دین**، قم: نشر اسراء.
- شکوهی، محسن؛ پرند، اکرم و فقیهی، علی نقی (بی‌تا)، «مطالعه تطبیقی سبک‌های فرزندپروری»، **تربیت اسلامی**، شماره ۳.
- فداکار و همکاران (۱۳۹۶). «آزمون مدل دین‌داری در دانش‌آموزان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با میانجی‌گری عزت‌نفس، هوش هیجانی و سلامت روانی»، **دو فصلنامه علمی-پژوهشی، مطالعات اسلام و روان‌شناسی**، دوره ۱۱، شماره ۲۱.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Belsky, J., Hertzog, M., & Rovine, M. (1986). Causal analyses of multiple determinants of parenting: Empirical and methodological advances. In M. E. Lamb, A. L. Brown, & B. Rogoff (Eds.). *Advances in developmental psychology* (Vol. 4, Chap. 4). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Bjorgo, L. (2003). *Current attachment styles and attitudes toward motherhood of female college students*. [A DISSERTATION IN PSYCHOLOGY Submitted to the Graduate Faculty of Texas Tech University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of DOCTOR OF

PHILOSOPHY].

- Rice, K. G., & Preusser, K. J. (2002). The adaptive/maladaptive perfectionism scale. *Measurement and evaluation in Counseling and Development*, 34, 210–222.
- Santrock, J.W. (2001). *child development*. Companies Higher Education, The Mc GrawHill Companies, Inc.
- Shepley, R. P. (2001). *Children diagnosed with attachment disorder: A qualitative study of the parental experiences*. [Thesis submitted to the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of MASTERS OF SCIENCE in Human Development].
- Steinberg, L. & N. Darling (1989), “Parenting Style Ascontext: An Integrative Model”, *Psychological Bulletin*, 113, pp. 487–496.
- Van IJzendoorn, M. H. (1992). Intergenerational Transmission of Parenting: A Review of Studies in Nonclinical Populations. *Developmental Review*.12, 76–99.
- Wulf, D.M. (2001), *psychology of religion*, classic and contemporary views, Canada, wiley.

